

บทคัดย่อ

การประเมินมาตรฐานงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ 6 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบมาตรฐานการดำเนินงานทางระบาดวิทยาโรคติดต่อของเครือข่าย และเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนามาตรฐานงานระบาดวิทยาของหน่วยงานในเครือข่ายให้มีคุณภาพได้มาตรฐานต่อไป ดำเนินการประเมินระหว่าง เดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2547 โดยประเมินใน 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอ และหน่วยรายงาน กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 6 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป 6 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 17 แห่ง ศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอ 18 แห่ง และสถานีอนามัย 18 แห่ง

มาตรฐานงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ มี 5 ด้าน 15 ตัวชี้วัด มาตรฐานการรายงานโรค ประเมินโดยนำข้อมูลที่รายงานไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ค้นได้จากฐานข้อมูลของหน่วยรายงาน มาตรฐานการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินจากรายงานสถานการณ์โรคที่สำคัญ มาตรฐานการแจ้งข่าว การระบาดประเมินจากทะเบียนรับแจ้งข่าวการระบาด และมาตรฐานการสอบสวนโรคประเมินจากทะเบียนรับแจ้งข่าว ฯ และรายงานสอบสวนโรคของแต่ละหน่วยงานที่จัดทำขึ้น ส่วนมาตรฐานของเครือข่าย จะพิจารณาจากผลการประเมินของแต่ละหน่วยงานในเครือข่าย ว่ามีจำนวนหน่วยงานที่ผ่านการประเมินได้มากตามมาตรฐานหรือไม่

ผลการประเมินพบว่า ระดับจังหวัด ไม่มีจังหวัดใดเลยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินครบทุกตัวชี้วัด โดยจังหวัดลำปางผ่านเกณฑ์สูงสุด 9 ตัวชี้วัด รองลงมาเป็นจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูน ผ่านเกณฑ์ 7, 6 และ 5 ตัวชี้วัดตามลำดับ ตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ทุกจังหวัดได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4.4 การจัดทำรายงานสอบสวนการระบาดที่สามารถหาแหล่งโรค หรือสาเหตุ หรือยืนยันด้วยผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอ ไม่มีศูนย์ฯใดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินครบทุกตัวชี้วัด และมีศูนย์ฯที่ไม่ผ่านเกณฑ์ใดๆเลยถึง 6 แห่ง แต่พบว่า ศูนย์ฯที่ตั้งอยู่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอจะผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดมากกว่าตั้งที่โรงพยาบาล ระดับหน่วยรายงาน มีโรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัดเพียงแห่งเดียว มี 5 แห่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามตัวชี้วัดใด ส่วนสถานีอนามัย ไม่แห่งใดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินครบทุกตัวชี้วัด แต่มีตัวชี้วัดที่ 1.2 ความครบถ้วนของการรายงานด้วยโรคติดต่อที่เฝ้าระวังที่ผ่านเกณฑ์ 14 แห่ง หรือร้อยละ 77.77 ของสถานีอนามัยที่ประเมิน ตัวชี้วัดความถูกต้องของการรายงานโรคติดต่อที่เฝ้าระวัง ตัวแปรวันเริ่มป่วยมีความถูกต้องเพียงร้อยละ 55.8 การเปรียบเทียบการผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดระหว่างหน่วยรายงานพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($p < 0.05$) เฉพาะระดับ โรงพยาบาลชุมชนกับสถานีอนามัย และในภาพรวมของโรงพยาบาลกับสถานีอนามัยในตัวชี้วัดความครบถ้วนของการรายงานด้วยโรคติดต่อที่เฝ้าระวัง

เพื่อให้มาตรฐานงานระบาดวิทยาโรคติดต่อมีมาตรฐานที่ดีขึ้น ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ เพื่อทำหน้าที่เร่งรัดควบคุมกำกับ รวมทั้งให้การสนับสนุนเครือข่ายในอำเภอ และควรมีการปรับปรุงโปรแกรมฐานข้อมูลของหน่วยรายงานให้สมบูรณ์ สามารถดึงข้อมูลตามตัวแปรที่ต้องการออกมาใช้งานได้สะดวก และมีความถูกต้องมากขึ้น